

NOTA AAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft: Opstart geïntegreerd planproces ‘Onderstation op de hoogspanningslijn tussen Massenhoven en Van Eyck’ – goedkeuring startnota

Samenvatting

Om de inplanting van een nieuw onderstation op de bestaande hoogspanningslijn Massenhoven-Van Eyck mogelijk te maken wordt een geïntegreerd planproces opgestart. Voor het nieuwe onderstation of hoogspanningstation is een bestemmingswijziging en de opmaak van een GRUP vereist. Vanuit het nieuwe onderstation wordt een ondergrondse kabelverbinding voorzien naar het bedrijventerrein Kristalpark in Lommel. De kabelverbinding vereist geen bestemmingswijziging en maakt geen deel uit van het GRUP.

Het planproces heeft betrekking op het grondgebied van de gemeenten Balen, Lommel, Hechtel-Eksel en Pelt.

In de energietransitie speelt elektriciteit een grotere rol in het totale energiesysteem omdat deze hernieuwbaar kan opgewekt worden. Twee wijzigingen dringen zich op, enerzijds een fundamentele transformatie van het huidige productiepark en anderzijds de verdere uitbouw van het Belgische elektriciteitsnet op hoge spanning dat nodig is om de toename van volatiele internationale stromen en grotere hoeveelheden hernieuwbare energie te transporteren.

Ook het hoogspanningsnet in de regio Noord-Limburg staat voor grote uitdagingen door de snelle industriële groei in de ruime regio en de injectie van hernieuwbare energie. Momenteel bestaat er geen aftakking op de “snelweg” voor elektriciteit (het 380 kV netwerk) met een betere bevoorradingszekerheid via het binnen- en buitenland. Om hieraan tegemoet te komen plant Elia drie ingrepen in de regio Noord-Limburg:

- Een aftakpunt op de bestaande hoogspanningslijn (380 kV) tussen Massenhoven en Van Eyck.
- Een nieuw onderstation in Lommel (Dorperheide - Kristalpark).
- Een ondergrondse 150 kV kabelverbindingen tussen beide stations.

Enkel het bouwen van het onderstation op de hoogspanningslijn tussen Massenhoven en Van Eyck is onderdeel van voorliggende startnota. Om de ruimte-inname te beperken wordt in de startnota eveneens voorzien om bestaande harde bestemmingen te schrappen. Daarvoor zijn verschillende mogelijkheden onderzocht.

Na de goedkeuring van de startnota door de Vlaamse Regering volgt een publieke raadpleging.

1. HISTORIEK EN SITUERING

Het planningsproces voor het GRUP 'Onderstation op de hoogspanningslijn tussen Massenhoven en Van Eyck' vertrekt vanuit doelstelling om ter uitvoering van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen ("RSV") een duurzame oplossing te bieden voor de realisatie van een aantal noodzakelijke ontwikkelingen van het hoogspanningsnet in functie van de energietransitie. Daarbij wordt optimaal rekening gehouden met het bestaande juridische en beleidsmatige kader en de omgeving.

In het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen (RSV) wordt aangegeven dat voor elektriciteitsleidingen een hoofdnets van 150 kV-leidingen en meer wordt geselecteerd op Vlaams niveau. Die worden in gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen vastgelegd.

Het onderstation op de hoogspanningslijn Massenhoven-Van Eyck zal deel uitmaken van het Belgisch primair transportnetwerk (380kV) en wordt dus beschouwd als onderdeel van een hoofdtransportleiding. Het gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan verschaft een vergunningsbasis voor de oprichting van een nieuw onderstation of hoogspanningstation.

De bestemmingswijziging wordt planologisch gecompenseerd door overbodig aanbod van harde bestemmingen te schrappen.

2. INHOUD

De doelstelling van het ruimtelijk uitvoeringsplan is om de vereiste planologische vergunningsbasis te creëren voor de realisatie van een aantal noodzakelijke ontwikkelingen van het hoogspanningsnet in Noord-Limburg (door de snelle industriële groei in de ruime regio en de injectie van hernieuwbare energie) in functie van de energietransitie. Daarbij wordt optimaal rekening gehouden met het bestaande juridische en beleidsmatige kader en de omgeving.

Momenteel bestaat er geen aftakking op de "snelweg" voor elektriciteit (het 380 kV netwerk) met een betere bevoorradingszekerheid via het binnen- en buitenland. Om hieraan tegemoet te komen worden in de regio Noord-Limburg 3 ingrepen gepland:

- het realiseren van een aftakpunt (= onderstation in de omgeving van de Kerkhovensesteenweg) op de bestaande hoogspanningslijn (380 kV) tussen Massenhoven en Van Eyck;
- het bouwen van een nieuw onderstation in Lommel (Dorperheide - Kristalpark);
- het aanleggen van de ondergrondse 150kV kabelverbindingen tussen beide stations.

Het nieuwe hoogspanningsstation Lommel Dorperheide wordt voorzien binnen een industriële bestemming in het RUP "Kristalpark". Het realiseren van het hoogspanningsstation is vergunbaar binnen de geldende bestemming (al dan niet) o.b.v. de afwijkingmogelijkheden zoals voorzien in de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening. Een bestemmingswijziging is voor dit planonderdeel dus niet vereist.

Tussen het nieuwe onderstation in de omgeving van de Kerkhovensesteenweg en het nieuwe hoogspanningsstation Lommel Dorperheide dienen nieuwe ondergrondse 150 kV kabelverbindingen gerealiseerd te worden. Gezien het tracé van de 150 kV kabels in openbaar domein lopen, is een omgevingsvergunning mogelijk, hiervoor is geen bestemmingswijziging vereist.

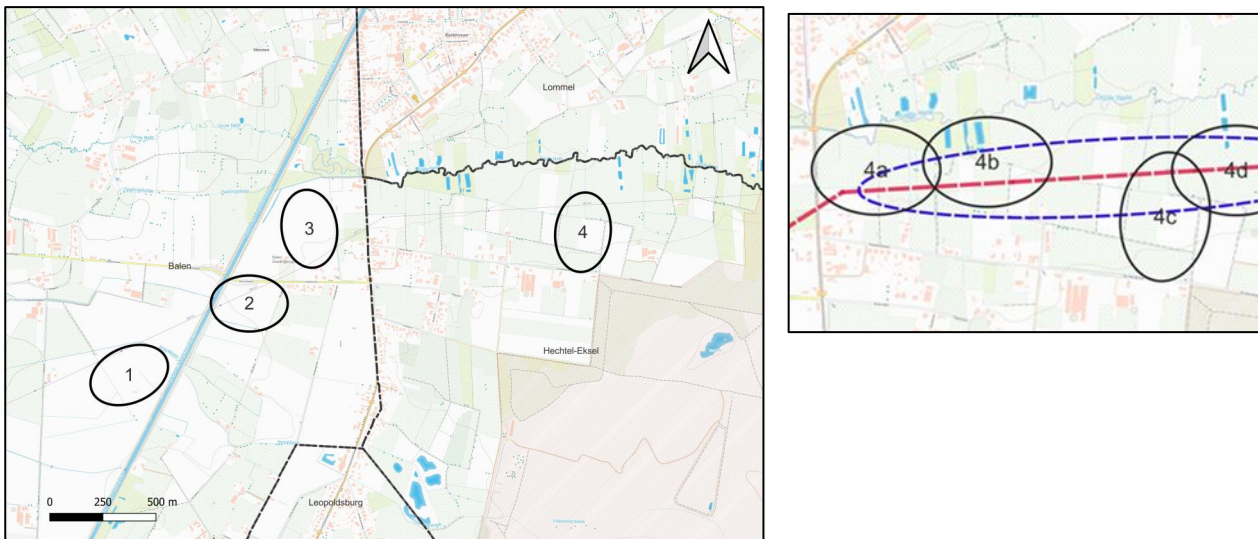
Het bouwen van het onderstation op de hoogspanningslijn tussen Massenhoven en Van Eyck (waarvoor voorliggende GRUP wordt opgemaakt) vormt een onderdeel van het totaalproject in Noord-Limburg. De bedoeling is een dubbele aftakking (IN/OUT) te voorzien vanaf de bestaande 380 kV lijnen tussen Massenhoven en Van Eyck. Het nieuwe onderstation situeert zich bijgevolg bij voorkeur in de directe omgeving van de bestaande 380 kV verbinding. Dit om nieuwe lijnen en

bijhorende nieuwe overspanningen op 380 kV te vermijden. De nieuwe aftakkingen op het 380kV net zullen extra injectiecapaciteit aanbieden voor het lokale 150kV net. Bijgevolg is een nieuwe transformatie naar 150kV noodzakelijk.

Voor de inplanting van het onderstation gelden volgende vereisten vanuit het functioneren van het hoogspanningsnet:

- onder of langs de bestaande 380kV lijn zodat deze gemakkelijk ingelust kan worden
- nieuwe overspanningen zoveel mogelijk vermijden
- locatie moet vrij zijn van bewoning
- weinig bewoning in omgeving van locatie, realisatie van een bufferzone moet mogelijk zijn
- locatie voldoende groot en bij voorkeur met een regelmatige vorm: bijvoorbeeld 250m x 250m
- bereikbaarheid voor zwaar materiaal (vb. aanvoer transformator 380/150).

Rekening houdende met deze vereisten werden 4 mogelijke zones onderzocht. Zone 4 bestond in het voortraject uit 1 grote zoekzone ten oosten van de N746. Deze zone werd in de loop van het proces concreter uitgewerkt tot 4 kleinere deelzones. Enkel de zones 1, 2 en 3 in Balen en de zone 4c in Hechtel-Eksel zijn weerhouden voor verder onderzoek in het plan-MER. De locaties 4a, 4b en 4d zijn gelegen in of nabij een gebied met grote natuurwaarden en zijn dus minder aangewezen dan locatie 4c.

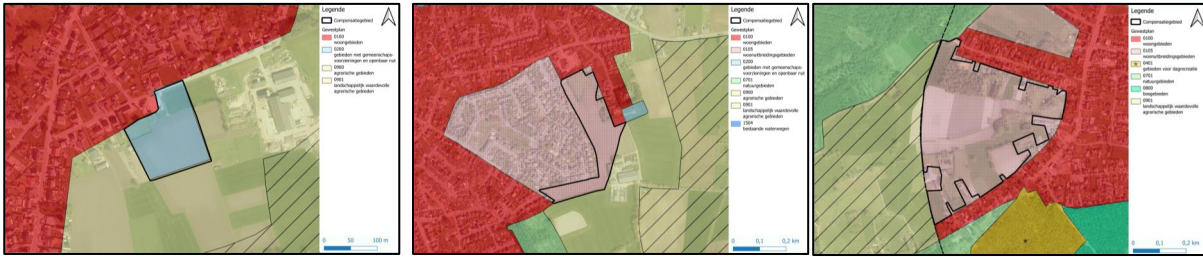

Op 17 mei 2024 bekrachtigde de Vlaamse Regering het Verzameldecreet Omgeving. De regelgeving voorziet in een planologische compensatieregeling: *“Als een ruimtelijk uitvoeringsplan een wijziging doorvoert van een zachte bestemming of nabestemming naar een harde bestemming of nabestemming, gaat die bestemmingswijziging gepaard met een gelijktijdige en in oppervlakte minstens gelijke wijziging van harde bestemmingen naar zachte bestemmingen.”*

De bestemmingswijziging voor het onderstation is een wijziging van een zachte naar een harde bestemming. In toepassing van deze bepaling werden de mogelijkheden voor een even grote bestemmingswijziging van een harde naar een zachte bestemming onderzocht in de ruime omgeving van het voorziene station.

In de startnota zijn drie gebieden geselecteerd die verder zullen beoordeeld worden in het verder planproces en geëvalueerd zullen worden in de milieubeoordeling: het gebied voor gemeenschapsvoorzieningen ‘Kikkerstraat’ in Lommel en het woonuitbreidingsgebied ‘Appelboomstraat’ in Pelt en het woonuitbreidingsgebied ‘Kattenrijt’ in Lommel. Waarbij het gebied

Kikkerstraat voorlopig als meest geschikt wordt beschouwd gezien de bestemming gelijkloopt met de vereiste nieuwe bestemming voor het onderstation.

Op dit ogenblik heeft de Vlaamse Regering nog geen startnota's goedgekeurd waarvoor de decretale verplichting van de planologische compensatie van toepassing is. Door het voorzien van de nodige compensatie in voorliggende startnota, wordt dus voldoende tegemoetgekomen aan de verplichting tot compensatie voor de RUP's van de Vlaamse Regering.

Het planteam voor de opmaak van het ruimtelijk uitvoeringsplan 'Onderstation op de hoogspanningslijn tussen Massenhoven en Van Eyck' wordt gevormd door vertegenwoordigers van:

- Gemeenten Balen, Lommel, Hechtel-Eksel en Pelt
- Departement Omgeving (ruimtelijk planner en vertegenwoordigers team omgevingseffecten)

Het planteam wordt voor de milieubeoordeling ondersteund door deskundigen van de Anteagroup.

Gezien specifieke technisch kennis in zake het hoogspanningsnet vereist is, wordt Elia nauw betrokken in het overleg. Elia levert waar nodig input en technische know-how.

3. BESTUURLIJKE IMPACT

A. BUDGETTAIRE IMPACT VOOR DE VLAAMSE OVERHEID

Het voorstel van beslissing heeft geen directe budgettaire impact voor de Vlaamse overheid.

Overeenkomstig artikel 43 §3, 3° en artikel 31 §2, 1°, van het Besluit van de Vlaamse Regering 'Vlaamse Codex Overheidsfinanciën' van 17 mei 2019 is het advies van de Inspectie van Financiën respectievelijk het akkoord van de Vlaamse minister van Begroting niet vereist.

B. IMPACT OP HET PERSONEEL VAN DE VLAAMSE OVERHEID

Het voorstel van beslissing heeft geen directe weerslag op het personeelskader en de personeelsbudgetten van de Vlaamse overheid.

C. IMPACT OP DE LOKALE EN PROVINCIALE BESTUREN

Het voorstel van beslissing heeft geen weerslag op de lokale besturen.

4. VERDER TRAJECT

Een geïntegreerd planningsproces kent vijf fases. De resultaten van elk van deze vijf fases worden geconsolideerd in een nota. De startnota is dus de eerste van vijf nota's.

Over de startnota wordt, na de goedkeuring ervan door de Vlaamse Regering, het advies gevraagd aan de strategische adviesraad Ruimtelijke Ordening en Onroerend Erfgoed (SARO), de Milieu- en Natuurraad van Vlaanderen, de deputatie van de betrokken provincies Antwerpen en Limburg, de colleges van burgemeester en schepenen van de betrokken gemeenten Balen, Lommel, Hechtel-Eksel en Pelt, en de overige door de Vlaamse Regering aangewezen diensten.

Er wordt over de startnota tevens een publieke consultatie van de ruime bevolking georganiseerd. Op basis van de inspraakreacties en participatie zal door het planteam een scopingnota, voorontwerp-RUP en ontwerp-milieubeoordeling worden uitgewerkt. Daarna volgt een plenaire vergadering over het voorontwerp-GRUP en de milieubeoordeling.

5. VOORSTEL VAN BESLISSING

De Vlaamse Regering beslist:

1. haar goedkeuring te hechten aan de startnota en de bijhorende procesnota voor het gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan 'Onderstation op de hoogspanningslijn tussen Massenhoven en Van Eyck';
2. de Vlaamse minister, bevoegd voor de ruimtelijke ordening, te gelasten om de vereiste adviezen in te winnen over voornoemde startnota en de bevolking van de betrokken gemeenten te informeren over de inhoud van de startnota en de bevolking te raadplegen.

De Vlaamse minister van Omgeving en Landbouw,

Jo BROUNS